

Honorata Adamczewska
Gimnazjum Nr 2
Września

SCENARIUSZ LEKCJI

Temat: ŚWIT PAŃSTWA POLSKIEGO

Przedmiot: historia

Typ szkoły: gimnazjum, klasa I

Czas trwania: 45 min.

Cele lekcji

Po zakończeniu zajęć uczeń potrafi:

- wyjaśnić pojęcia: plemię, starszyzna rodowa, danina, woj, gród,
- wskazać przyczyny i określić znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka I
- opowiedzieć o wyglądzie osady biskupińskiej
- wyjaśnić proces kształtowania się grodu

Umiejętności ponadprzedmiotowe

- łączenie wiedzy z różnych źródeł
- skuteczne porozumiewanie się
- efektywna praca w zespole
- przygotowanie do publicznych wystąpień
- budowanie więzi międzyludzkiej

Metody:

- krótki wykład
- praca z tekstami źródłowymi i literaturą
- analiza pracy poszczególnych zespołów

ETAPY LEKCJI	PRZEBIEG LEKCJI	UMIEJĘTNOŚCI KLUCZOWE	UWAGI
ZAANGA- ŻOWANIE	Podział na grupy według załącznika. Lekcja rozpoczyna się od krótkiego wprowadzenia. Uczniowie otrzymują polecenie zapoznania się z materiałami pomocniczymi, instrukcją do zadań oraz dokonania podziału ról w grupie.	Skuteczne komunikowania się w różnych sytuacjach.	Każda grupa otrzymuje pakiet materiałów pomocniczych oraz arkusze do odpowiedzi. Gr. II także papier i przybory do malowania.
BADANIE I PRZEKSZTAŁ - CANIE	Uczniowie przystępują do realizacji zadań zawartych w instrukcji. Pracę rozpoczynają od zapoznania się z zasadami pracy w grupie. Grupa I – zajmuje się przygotowaniem opowiadania na temat wyglądu osady w Biskupinie Grupa II – zajmuje się odtworzeniem wyglądu grodu gnieźnieńskiego Grupa III – zajmuje się wyjaśnieniem znaczenia pojęć historycznych Grupa IV – zajmuje się opisem chrztu Mieszka I oraz płynącego z niego korzyściami		Każdy uczeń ma szansę wykazania się podczas pracy w grupie, zdobycia nowej wiedzy i kształtowania umiejętności.
PREZENTACJA	Sprawozdawcy prezentują wyniki pracy grup. Wyniki przedstawione są na trzech kartach odpowiedzi i jednym plakacie grodu.	Planowanie, organizowanie i ocenianie własnego uczenia się.	Uczniowie dostrzegają wagę przyjęcia chrztu, doniosłość z odkrycia Biskupina. Dostrzegają związki przeszłości z teraźniejszością oraz ciągłości rozwoju kulturalnego i cywilizacyjnego.
PODSUMOWANIE I REFLEKCJA	Analiza wyników zespołów. Zwrócenie uwagi na korzyści z przyjęcia chrztu i dorobek społeczeństwa wczesnopiastowskiego. Nauczyciel wspólnie z uczniami dokonuje oceny efektywności poszczególnych grup.		Uczniowie zapisują korzyści a przyjęcia chrztu. W domu wykonują rysunek przedstawiający gród.

WPROWADZENIE

Na poprzedniej lekcji omówiliśmy plemiona słowiańskie. Zapoznaliśmy się z organizacją życia wspólnot plemiennych. Pamiętamy, że plemiona powstały w wyniku jednoczenia się wspólnot nazywanych opolami, czyli kilku rodów zamieszkujących wspólny teren. Usłyszeliśmy też o wierzeniach Słowian.

W połowie X w. Mieszko I dokonał zjednoczenia ziem polskich. Jest on pierwszym historycznym władcą Polski – potomkiem Siemowita, Leszka, Siemomysła.

Na dzisiejszej lekcji będziemy pracować w grupach, z których każda będzie miała inne zadanie: trzy będą związane z początkami państwa polskiego, a jedna z wcześniejszym okresem - istnieniem osady biskupińskiej.

ZASADY WSPÓŁPRACY W GRUPIE

(dołączone do każdego zestawu)

1. Bierz czynny udział w pracach grupy.
2. Współpracuj z innymi.
3. Poproś o pomoc, gdy jej potrzebujesz.
4. Słuchaj, co mówią inni.
5. Pracuj na sukces swojego zespołu.

ORGANIZACJA PRACY W GRUPIE

- I. Wybierzcie osobę, która będzie odpowiedzialna za planowanie pracy grupy, a także dokona prezentacji wyników pracy – LIDER
- II. Ustalcie, kto będzie odpowiedzialny za sporządzenie notatki – SEKRETARZ
- III. Wybierzcie osoby, które po konsultacji wysuną wnioski końcowe potrzebne do opracowania wyników – KONSULTANCI
- IV. Na zapoznanie się z materiałami i wykonanie zadania macie max. 20 min.
- V. Stosujcie się do zaproponowanych zasad i jak najlepiej zaprezentujcie wyniki swojej pracy.

POWODZENIA!

GRUPA I

1. Przeczytajcie uważnie załączone teksty, obejrzyjcie ilustracje i spróbujcie na ich podstawie opowiedzieć o wyglądzie osady w Biskupinie.

Pomogą wam w tym pytania pomocnicze:

- Jak położona była osada w Biskupinie?
- Do czego służył falochron?
- Którędy mieszkańcy wchodzili do grodu?
- Jaki był charakter osady, co o tym świadczyło?
- Jaki był układ domów i ulic?
- Co w osadzie zajmowało ważne miejsce?

2. Opowiadanie zapiszcie na załączonym arkuszu.

POWODZENIA!

Rekonstrukcja wału i falochronu

Biskupin – widok ogólny, rekonstrukcja

Cytat z: Dzieje Polski, pod red. Jerzego Topolskiego, Warszawa 1977

„Na podstawie odkryć w Biskupinie koło Żnina można zrekonstruować wygląd grodu zachodniołużyckiego z tego okresu. Obszar grodu wynosił 2 ha. Na jego budowę zużyto 8000 m³ drewna. Bronił go falochron oraz wał skrzyniowy, tj. złożony z drewnianych skrzyń wypełnionych gliną o szerokości 1 m, a wysokości 6 m. Między rzędami chat było 12 ulic wymoszczonych drewnem. Przy ulicach stały rzędem chaty o konstrukcji łąkowej, tzn. zbudowane ze słupów z pionowymi belkami (sumiki). W grodzie znajdował się nadto niewielki plac wiecowy. Gród zamieszkiwało ok. 1000 osób”

Cytat z: Mały słownik kultury dawnych Słowian, pod red. Lecha Leciejewicza, Warszawa 1990.

„Całość otaczał falochron i wał drewniano -ziemny z bramą wjazdową, po której do lądu biegł pomost; wewnątrz znajdowała się ulica okrężna oraz 102-1066 domów w 13 rzędach, przedzielonych ulicami poprzecznymi. Domy jednakowej wielkości (ok. 80 m²), zamieszkiwało 1000-1200 ludzi”.

[illegible]

GRUPA II

1.

1. przeczytajcie uważnie załączone teksty i spróbujcie na ich podstawie odtworzyć wygląd grodu gnieźnieńskiego.

2.

2. własny projekt grodu wykonajcie na papierze sugerując się dołączonym opisem źródłowym.

P

OWODZENIA!

Cytat z: Dzieje Polski, pod red. Jerzego Topolskiego, Warszawa 1981

„Na przełomie VIII/IX w. Gniezno było szybko rozrastającą się osadą zamkniętą. W X w. jest ona najpotężniejszą wieloczołową osadą warowną w Polsce, ufortyfikowaną silnym wałem obronnym, zbudowanym z drewna i ziemi.”

Cytat z: Historia Polski, Antoni Czubiński, Jerzy Topolski, Warszawa 1989

„ Gniezna jako gród wzniesiono w końcu VIII w. na miejscu nazywanym później Górą Lecha. Było to miejsce dogodne pod względem strategicznym: otoczone wodami i lasami. Gniezno założone było na terenie mało zaludnionym. Jednak wraz z procesem kształtowania się państwa, urosło do znacznego ośrodka wczesnomiejskiego. Najpierw zbudowano jedno podgródzie (otoczone wałami drewniano-ziemnymi) . Gród mierzył około 8,5 tys. m², podgródzie było nieco mniejsze. Około połowy IX w. powstało nowe podgródzie, które otoczono z trzech stron wałem. Czwartą stronę stanowiła ściana między obu podgrodziami. Poza podgrodziami zaczęła się formować osada otwarta. Tak więc około 850 r. Gniezno było zespołem składającym się z grodu, dwóch podgrodzi oraz osady przygródowej. Za czasów Mieszka I zaczyna zmieniać swe oblicze. Pojawiają się budowle kamienne oraz rozwijają się osady poza grodem, szczególnie osada targowa”.

GRUPA III

1. Na podstawie „Słownika pojęć historycznych” i przy pomocy podręcznika wyjaśnijcie znaczenia terminów używanych w czasach państwa Mieszka I.
2. Odpowiedzi zapiszcie na załączonym arkuszu odpowiedzi.

POWODZENIA!

ARKUSZ ODPOWIEDZI

1. Wyjaśnij pojęcia:

- starszyzna rodowa.....

.....

.....

- plemię.....

.....

- kmieć.....

.....

- daniny.....

.....

.....

- płacidło.....

.....

- woj.....

.....

- gród.....

.....

.....

.....

GRUPA IV

1. Przeczytajcie uważnie załączony tekst i spróbujcie na jego podstawie i opisie z podręcznika (str.94-95) przedstawić, jak wyglądał chrzest Mieszka I.
2. Postarajcie się do opisu dołączyć scenkę przyjęcia chrztu.
3. Jakie korzyści miało dla Polski przyjęcie chrztu? Odpowiedź zapiszcie na załączonym arkusz.

POWODZENIA!

Cytat z: Dzieje Polski, pod red. Jerzego Topolskiego, Warszawa 1981

„Przyjęciu chrztu przez Mieszka towarzyszyło przybycie księżniczki czeskiej Dobrawy (Dąbrówki), córki Bolesława I, w 965 r. oraz nieco późniejszej – misji z biskupem Jordanem do Poznania. Chrzest przyjęła początkowa jedynie warstwa możnych, natomiast długie wieki trwało wpajanie wiary chrześcijańskiej ogółowi ludności.

Chryścianizacja oznaczała zdobycie przez Polskę równorzędnego z wieloma innymi państwami stanowiska wobec papieżstwa. Mieszko zdawał sobie sprawę, że na arenie międzynarodowej nie może dłużej występować jako książę pogański.

Przyjęcie chrztu przez Polskę broniło kraj przed przymusową chrystianizacją ze strony Niemiec. Było faktem doniosłym z tego również względu, że otwarło Polsce drogę do przyswojenia elementów nowej kultury np. obrzędów dworskich i pisma. Kościół oddawał też duże usługi państwu w dziedzinie organizacji wewnętrznej. Duchowni spełniali najróżniejsze funkcje dyplomatyczne i administracyjne. Biskupi i opaci mogli wspierać księcia w jego poczynaniach politycznych.

Wraz z przybyciem do Polski misji biskupa praskiego Wojciecha w 997 r. polityka państwa polskiego wiązała się z rozpoczęciem działalności misyjnej”.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.